

ĽUDSKÉ PRÁVA AKO INTEGRÁLNA SÚČASŤ SOCIÁLNEJ NÁUKY CIRKVI A OCHRANY ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI

Martin Uhál'

Inštitút aplikovanej etiky Alexandra Spesza

TFKU Košice

ZÁKLADNÁ PREMISA

Nakoľko sa oblasť ľudských práv vystupujúca z platne prijatých právnych systémov prelína do oblasti etiky a Sociálnej náuky Cirkvi ?

Ako môže SNC pomáhať pri správnom uplatňovaní ľudských práv v jednotlivých politických systémoch?

ZÁKLADNÉ POSTULÁTY SNC

SNC je teologická náuka (súčasť katolíckej morálky) s prienikom do sekulárnych humanitných disciplín

SNC často splyva s činnosťou Cirkvi a jej Magistériom

Pohľady na SNC budú nutne splyvať s celkovým pohľadom na poslanie a činnosť Cirkvi

SNC má etický charakter a vyjadruje sa princípmi – nemá právnu záväznosť - vierouka a mravouka

Všetko pre človeka a jeho transcendentnú dôstojnosť + Opcia pre chudobných

Metóda - sleduje človeka - prostredníctvom pastorácie

- pripomienkovanie - reaguje na chyby systémov pri porušení ľudskej dôstojnosti

ROZSAH ZÁUJMU SNC O ĽP

ĽP nie sú priamym objektom záujmu SNC

- lebo presahuje poslanie a záujem Cirkvi - evanjelizácia, pastorácia
- lebo je dobre spracovaná v sekulárnych disciplínach

ĽP sú v záujme o človeka a prostredie vyhovujúce jeho dôstojnosti

- Študuje práva z reality spoločenského života - znamenia čias

Metóda ktorou skúma otázku práv

- pripomienkovaním udalosti a javov – privatizácia, voľby, ekonomika
- konkrétnou formou pomoci jedincom aj skupinám – odbory...
- štúdie o istých javoch – média, migrácia, chudoba,

Za roky má dostatok informácií o fungovaní istých javov a princípov - vzniká teória o sociálnom prostredí aj ĽP

- celá SNC je o ľudskej dôstojnosti pre časnosť aj večnosť
- ochrana života, práv robotníkov, práce a mzdy, pripomienky zodpovednosti

ĽUDSKÉ PRÁVA V SNC

ĽP – je syntéza osobnej, slobodnej individuality, dôstojnosti a sociálnosti do systému požiadaviek a slobôd platné pre každého človeka v každom prostredí

Znaky:

ĽP si človek nevzal, nevynútil, ale ich dostal

ĽP majú zmysel len v sociálnom kontexte života – práva, povinnosti, zodpovednosti

ĽP musia rešpektovať ľudskú dôstojnosť – človek je povolaný do vzťahu s Bohom

ĽP sú minimom nie maximom spoločného dobra – nie všetko sa dá prikázať a zabezpečiť – súcit, porozumenie, láska, úcta

ĽP majú nie len právnu ale aj etickú dimenziu – cvičia cnosti - spôsobujú náklonnosti k zlu – recidíva – ťažkosť nápravy

ĽP A SOCIÁLNE ENCYKLIKY

Všetky encykliky obsahujú požiadavky ľudských práv – z aplikačnej a pastoračnej praxe – potraty a eutanázia

Sociálne encykliky

- Rerum novarum
- Quadragesimo anno
- Mater et magistra
- Pacem in terris
- Populorum progressio
- Laborem exercens
- Sollicitudo rei socialis
- Centesimus annus
- . Caritas in veritate

Iné dokumenty pápežov. – Ecclesiam suam, Evangelii nutiandi, Humane vitae, Evagelium vitae, Redemptor hominis, Dives in misericordia.

Špeciálne dokumenty - Posolstvá, príhovory, preslovy, prednášky,

Špeciálne inštitúcie – IUSTITIA ET PAX, Pápežská sociálna akadémia, rady a komisie

Koncily a synody – DVK,

DELENIE ĽUDSKÝCH PRÁV V SNC

Osobné práva – právo na život a jeho udržanie, ochrana od počatia, odmietnutie eutanázie (kultúra života), úcta obrana, telesná integrita, pomoc v starobe, výchova detí

- Charta práv rodiny - 1980 – synoda o rodine Familiaris Consortio.
- je vieroučná. Nemá právnu záväznosť

- × Právo na podmienky pre vznik rodiny. právo zvoliť si vlastnú životnú cestu
- × Rovnaká dôstojnosť muža a ženy a podmienky pre vznik manželstva. iba na dobrovoľnosti a súhlasu
- × Sloboda mať detí a na založenie rodiny kedy sa deti majú narodiť a koľko ich má byť, prijať povinnosti voči sebe, voči deťom, prirodzený poriadok ktorý odmieta antikoncepciu, sterilizáciu a potrat.
- × Ochrana ľudského života a detí
- × Právo vychovávať detí
- × Ochrana rodiny v spoločnosti - Rodina má právo existovať a rozvíjať sa ako rodina.
- × Slobodný náboženský život
- × Právo na participáciu v spoločnosti a jej živote
- × Právo na primeranú rodinnú politiku ako súčasť spoločného dobra
- × Právo na spoločné dobro v hospodárskej oblasti - princíp všeobecného určenia dobier.
- × Právo na domov a zázemie - princíp spoločného dobra
- × Práva pre rodiny migrantov - migranti majú právo na takú istú ochranu

DELENIE ĽUDSKÝCH PRÁV V SNC

Politické práva – volebné právo, právo účasti, informovanosť, zhromažďovanie, zakladať spoločenstvá, mobility a migrácie,

Hospodárske práva – právo na prácu – práca ako povolanie, odbory, súkr. vlastníctvo,

- spravodlivá mzda - Platná pracovná zmluva

Potreba zabezpečiť seba a rodinu

Primeraná kvalifikácia, zodpovednosť a náročnosť podmienok

Efektivita a produktivita zamestnanca

Podmienky a možnosti firmy

Podmienky daného segmentu

Podmienky celého hospodárstva

Medzinárodné dohovory a trhy

Morálne a kultúrne práva – dobré meno, rešpektovať svedomie, umelecká tvorba, zvyky a tradície, národná identita

Náboženské práva – viera, náboženské prejavy, sloboda cirkví, školy, sviatky,

ZÁVERY

- **Otázka ľudských práv je pre katolícku Cirkev podmienkou sine qua non a je obsahom jej činnosti aj jej sociálnej náuky**
- **Morálne postoje Cirkvi sú v zhode so základnými ľudskými právami aj dobrými právnymi systémami štátov**
- **SNC posilňuje ochranu ľudskej dôstojnosti aj formácie prostredí ako spoločného dobra pre jej rozvoj.** To je prínos SNC do spoločného dobra jednotlivých sociálnych celkov.
- **Celá SNC je o ľudských právach**

ODPORÚČANIA

- **Potreba rešpektu k sociálnej náuke Cirkvi** - posilňuje
 - záväznosť zákonov aj v mravnom kontexte – zachovať zákon
 - nie len pod kontrolou – Božie oko všetko vidí - represia
- **Láska je nad zákon** – „láska je viac ako prikázanie“ –
 - alebo „naplnením zákona je láska“ (Rim 13, 10) - etika musí byť
 - v členoch spoločnosti hlavne v tých ktorí tvoria zákony
 - a prenášajú základné práva do ďalšej legislatívy - formácia
- **Prijímať pomoc alebo formačný rozsah pastorálneho záujmu Cirkvi** - ako súčasť formácie komunít pre rešpekt ľudskej dôstojnosti a pomoci odkázaným – projekty s Cirkvou.